

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування

Скориненко Віталій Сергійович

ДЕРЖАВНА АНТИКОРУПЦІЙНА ПОЛІТИКА: СУТНІСТЬ ТА
ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ В ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОМУ СУСПІЛЬСТВІ
Спеціальність: 074 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи на здобуття наукового ступеня
магістра публічного управління

Миколаїв – 2019

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Під час нинішнього етапу суспільного розвитку корупція є суттєвим стримуючим фактором, що значно уповільнює економічні, соціальні та політичні трансформації. Наразі в Україні корупцію визнають однією з найбільш суттєвих загроз національній безпеці. В суспільстві чітко усвідомлюється неможливість досягнення мети розвитку, виходу на провідні позиції у світі та впровадження європейських стандартів життя без використання дієвих механізмів протидії корупції.

В Україні протягом років незалежності здійснюється процес реалізації та розробки державної антикорупційної політики, яка втілюється в прийнятті антикорупційних законів, відповідних концепцій та стратегій, в тому числі прийняття державних програм щодо їх виконання. Проте із року в рік рівень корупції в українському суспільстві зростає та Україна займає останні позиції в міжнародних рейтингах за рівнем корумпованості. З огляду на це виникає потреба в дослідженні питань державної антикорупційної політики.

В умовах постіндустріального суспільства корупційні прояви вже не зводяться виключно до хабарництва. Сталий розвиток держави пов'язується зі становленням економіки знань, в тому числі створенням умов для широкого впровадження інноваційних та інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у сферах суспільного життя. Знання та інформація як фактори виробництва дають можливість розглядати корупцію як послугу, що надається корумпованими чиновниками на основі інформаційного ресурсу, доступ до якого вони отримують під час виконання своїх посадових обов'язків. Корупційні мережі пронизують усю ієрархічну систему державної влади. Учасники цих мереж деформують роботу державного апарату задля особистого збагачення. У цей же час саме технологічні досягнення постіндустріального суспільства підвищують можливості стосовно вдосконалення державної антикорупційної політики.

У вітчизняній науці існують значні масиви наукових праць, присвячених різним аспектам, сутності та проявам корупції, на підставі яких ученими сформовано підходи стосовно визначення моделей антикорупційної політики та спеціалізованих антикорупційних органів. Однак бракує досліджень стосовно сутності та особливостей реалізації державної антикорупційної політики з урахуванням реалій постіндустріального розвитку суспільства, визначення напрямів вдосконалення державної антикорупційної політики України, чим і зумовлена актуальність теми роботи.

Нормативну базу роботи становлять Конституція і закони України, міжнародно-правові нормативно-правові акти, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України та відомчі нормативні акти, що регламентують питання запобігання проявам корупції. Емпіричну базу дослідження становлять статистичні й аналітичні матеріали регламентації процесів запобігання корупційним проявам.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають в процесі реалізації державної антикорупційної політики в постіндустріальному суспільстві.

Предмет дослідження – сутність та особливості реалізації державної антикорупційної політики в постіндустріальному суспільстві.

Мета й завдання дослідження. Мета дослідження полягає в обґрунтуванні сутності, особливостей реалізації державної антикорупційної політики в постіндустріальному суспільстві та визначенні напрямів удосконалення державної

антикорупційної політики в Україні.

Для досягнення мети було поставлено такі завдання:

- розкрити сутність, мету і принципи державної антикорупційної політики в постіндустріальному суспільстві;
- класифікувати моделі державної антикорупційної політики, що використовуються в системі державного управління;
- з'ясувати специфіку реалізації державної антикорупційної політики в умовах розвитку постіндустріального суспільства;
- проаналізувати сучасний стан та виокремити проблеми реалізації державної антикорупційної політики в Україні;
- визначити напрями вдосконалення державної антикорупційної політики України.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань було застосовано комплекс спеціально-наукових і загальнотеоретичних методів пізнання. Функціонально-структурний метод дозволив всебічно вивчити будову і функціонування вітчизняної та зарубіжних систем антикорупційної політики. Історичні аспекти формування понять антикорупційної політики та наповнення їх змістом досліджувалися за допомогою діалектичного, історичного методів та методів екстраполяції і факторного аналізу. Використання системного підходу дало змогу дослідити сутність та особливості державної антикорупційної політики як системи, проаналізувати її складові, а також характер її зовнішніх і внутрішніх зв'язків. За допомогою хронологічного методу досліджено вітчизняний досвід розбудови нормативно-правової та інституційної системи державної антикорупційної політики України і досвід постіндустріальних країн щодо інституційно-правового забезпечення національних антикорупційних систем.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні сутності та особливостей реалізації державної антикорупційної політики з огляду на характер та масштаби впливу корупції на розвиток держави і суспільства в умовах постіндустріалізму та розробці на їх основі напрямів удосконалення державної антикорупційної політики.

Практичне значення одержаних результатів полягає в обґрунтуванні сутності та особливостей реалізації державної антикорупційної політики з урахуванням специфіки проявів і масштабів впливу корупції як негативного соціального явища на процес становлення постіндустріального суспільства, а також у визначенні напрямів удосконалення державної антикорупційної політики в Україні.

Структура дослідження. Специфіка теми, сформульовані мета і завдання визначили послідовність викладення матеріалу і структуру роботи. Робота загальним обсягом 123 сторінки складається зі вступу, трьох розділів, дев'яти підрозділів, висновків, списку використаних джерел.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та основні завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, висвітлено наукову новизну і практичне значення виконаної роботи. Наведено результати апробації основних положень та особистий внесок автора дослідження.

У першому розділі *«Державна антикорупційна політика: теоретичні засади»*, на

підставі результатів вивчення стану наукової розробленості проблем державної антикорупційної політики встановлено, що існує значний масив досліджень зарубіжних і вітчизняних науковців, присвячений проблемам корупції, її проявам та особливостям у різних сферах суспільного життя. Разом з тим у вказаних дослідженнях проблематика сутності та особливостей розвитку державної антикорупційної політики майже не висвітлюється або розглядається в контексті загального вивчення питань корупції.

Підрозділ 1.1. «Стан наукової розробленості проблем державної антикорупційної політики» присвячений аналізу ряду наукових робіт із юриспруденції, політології, економіки, соціології і, в тому числі, державного управління. У цих роботах ґрунтовно вивчаються питання сутності корупції, її проявів та наслідків, відповідальності і покарання за корупційні злочини, а також питання запобігання та протидії корупції. Водночас питання державної антикорупційної політики у вказаних роботах розглядаються в контексті дослідження корупції, а не як окрема проблематика. Крім того, у проаналізованих роботах вітчизняних та зарубіжних науковців сутність і особливості реалізації державної антикорупційної політики не розглядаються в контексті становлення постіндустріального суспільства.

У підрозділі 1.2. «Основні поняття та складові державної антикорупційної політики» було розглянуто визначення термінів «корупція» та «державна антикорупційна політика», а також її основні поняття та принципи, складові понятійно-категорійного апарату державної антикорупційної політики. Установлено тотожність понять «антикорупційна діяльність» та «протидія корупції», а також визначено суперечливість взаємозв'язку запобігання та протидії корупції як елементів системи державної антикорупційної політики.

У підрозділі 1.3. «Нормативно-правове визначення та принципи державної антикорупційної політики» розглянуто нормативно-правове визначення державної антикорупційної політики та її складових у міжнародному та вітчизняному законодавстві. Окремо проаналізовано міжнародний і вітчизняний досвід щодо запровадження принципів запобігання і протидії корупції.

У другому розділі «Антикорупційна політика як складова системи державного управління» розглянуто типологію моделей, методи дослідження та державну антикорупційну політику в контексті розвитку постіндустріального суспільства.

На основі теорії «раціонального злочину» Г. Беккера визначено причини, мотиви та цілі корупційної поведінки. Застосування цієї теорії дало підстави зробити висновок, що в процесі прийняття рішень про скоєння корупційного правопорушення посадова особа здійснює аналіз мінімально виправданих прибутків відносно максимально виправданих втрат від корупційних дій. Це означає, що окремі чиновники зважуються на скоєння злочину, оскільки для них це означає можливість отримати більш високі фінансові прибутки порівняно з легальною діяльністю, при цьому вони враховують вірогідність викриття, арешту, судового вироку і суворість покарання. Це означає, що чинниками стримування корупційного злочину виступають морально-етичний тягар, невідворотність та суворість покарання.

У підрозділі 2.1. «Методи дослідження державної антикорупційної політики» результат розгляду ситуації з корупцією в Україні в аспекті появи інституційних пасток дає підстави стверджувати, що розрізнені й несистемні заходи антикорупційної політики не можуть дати істотного позитивного ефекту, оскільки вони компенсуються «опором»

системи. Лише систематичний аналіз, виявлення основних «больових» точок і послідовна концентрація на них всіх зусиль і ресурсів може перевести систему в іншу стійку рівновагу.

У підрозділі 2.2. *«Типологія моделей державної антикорупційної політики»* було досліджено корупційні моделі та моделі антикорупційної протидії, запропоновано окремі заходи державної антикорупційної політики, визначені за результатами моделювання корупційної взаємодії у ієрархічних системах.

Завдання антикорупційної політики України щодо зниження рівня корупції вимагає аналітичного інструментарію іншого рівня, наприклад, моделювання. Вбачається, що моделювання антикорупційної політики дасть змогу виявити найбільш «чутливі» точки й умови, за яких вплив на них може дати максимальний результат.

У підрозділі 2.3. *«Державна антикорупційна політика в контексті розвитку постіндустріального суспільства»* було розглянуто становлення та основні положення теорії постіндустріального суспільства, особливості його розвитку, діяльність корупційних мереж, а також співробітництво державного і приватного секторів у форматі ДПП.

Для розширення механізмів ДПП запропоновано визначити 4 додаткові принципи: абсолютна прозорість бюджетних надходжень та видатків, обрання приватних партнерів на конкурентній основі, конструктивність, системність цілепокладання.

У **третьому розділі** *«Реформування державної антикорупційної політики: вітчизняний та зарубіжний досвід»* було проаналізовано зарубіжний та вітчизняний досвід державної антикорупційної політики постіндустріальних країн. Було встановлено, що особливістю формування інституційної основи антикорупційної політики України виступає періодичне утворення та ліквідація численних антикорупційних установ із різним статусом та підпорядкуванням, діяльність яких в основному зводилася до консультативно-дорадчих функцій та обмежувалася відомчими інтересами.

У підрозділі 3.1. *«Вітчизняний досвід розбудови системи державної антикорупційної політики»* було встановлено, що формування системи державної антикорупційної політики в нашій країні розпочалося одночасно зі здобуттям незалежності і триває до цього часу. У хронологічному порядку виділено 7 історичних етапів:

I етап – 1990-1995 рр. – нормативно-правове забезпечення діяльності та становлення органів державної влади;

II етап – 1995-1996 рр. – законодавче врегулювання питань боротьби з корупцією;

III етап – 1996-2005 рр. - установлення конституційно-правових засад антикорупційної діяльності;

IV етап – 2005-2009 рр. – ратифікація міжнародних антикорупційних правових документів, прийняття першого антикорупційного «пакету»;

V етап – 2009-2011 рр. – прийняття другого антикорупційного «пакету»;

VI етап – 2011-2014 рр. – внесення змін до деяких законодавчих актів щодо реалізації державної антикорупційної політики;

VII етап – 2014-2016 рр. – прийняття третього антикорупційного «пакету», створення спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції та вдосконалення нормативно-правової та інституційної основ нової системи державної антикорупційної політики.

Варто зазначити, що антикорупційна інституційна підсистема на сьогодні складається з таких елементів: Національного антикорупційного бюро, яке має здійснювати досудове розслідування випадків високопосадової корупції; САП, яка здійснює нагляд за додержанням законів під час проведення Національним бюро оперативно-розшукової діяльності та досудового розслідування; Національного агентства з питань запобігання корупції, на яке покладена функція запобігання випадкам корупції.

У підрозділі 3.2. «Аналіз та адаптація в Україні кращого досвіду антикорупційної політики постіндустріальних країн» було проаналізовано досвід постіндустріальних держав щодо реалізації державної антикорупційної політики, на основі чого було виділено основні моделі спеціалізованих антикорупційних інституцій.

Основними умовами якісної роботи антикорупційних органів в країнах з низьким рівнем корупції є: підзвітність та незалежність; постійна інституційна структура; чітка законодавча база; прозорість процесу вибору керівника; достатнє фінансування та широкі повноваження; міжвідомча співпраця.

У підрозділі 3.3. «Напрями вдосконалення державної антикорупційної політики в Україні» розглянуто напрями вдосконалення державної антикорупційної політики: закріплення на законодавчому рівні відповідного категорійно-понятійного апарату; криміналізація всіх видів корупційних злочинів; закріплення можливості застосування кримінально-правової відповідальності до юридичних осіб; заміна терміна «хабар» поняттям «неправомірна вигода» з метою охоплення матеріальної та немайнової вигоди; забезпечення процедури спеціальної конфіскації по предикатних злочинах; публічність Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні правопорушення; визначення механізму фінансового контролю через перевірку декларацій; визначення інституцій, відповідальних за контроль дотримання законодавства щодо конфлікту інтересів; посилення гарантій анонімності та захисту викривачів; поширення юрисдикції України за корупційні злочини на іноземців та осіб без громадянства; встановлення механізму виявлення фізичної особи – кінцевого вигодоодержувача юридичних осіб та вільного доступу до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно; запровадження електронної системи подання та оприлюднення декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави та місцевого самоврядування; створення Національного антикорупційного бюро України, Національного агентства з питань запобігання корупції та Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі наведено теоретичне узагальнення та запропоновано вирішення наукового завдання, що полягає в обґрунтуванні сутності та особливостей реалізації державної антикорупційної політики зважаючи на характер та масштаби впливу корупції на розвиток держави та суспільства в умовах постіндустріалізму і розробці на їх основі напрямів вдосконалення державної антикорупційної політики. Отримані під час дослідження результати дають можливість сформулювати наступні висновки.

1. Аналіз наукових підходів щодо розуміння державної антикорупційної політики дав змогу тлумачити її як сукупність цілей, мети, завдань, принципів, в тому числі заходів, рішень та дій стосовно запобігання та протидії корупції, які здійснюються через систему державного управління і інститути громадянського суспільства на основі законодавства

України та забезпечують зниження рівня корупції у всіх сферах суспільного життя.

З огляду на різнопланове трактування поняття «корупція» зроблено висновок, що корупція може розглядатися як у широкому розумінні як загальний результат негативних проявів у сфері державної влади, так і вузькому – як одна з форм одержання особистої вигоди у сфері професійної управлінської діяльності.

2. Обґрунтовано, що сутнісною характеристикою державної антикорупційної політики є системність (взаємозалежність та взаємопов'язаність реалізації антикорупційних програм і заходів) і її цілісність (несуперечливість між різними структурними елементами).

З'ясовано, що метою державної антикорупційної політики є створення і організація дієвої системи запобігання та протидії корупції, виявлення її передумов та усунення наслідків, а також визначення шляхів незворотності покарання за вчинення корупційних діянь.

Розкрито принципи реалізації державної антикорупційної політики, що ґрунтується на засадах державно-приватного партнерства, до яких віднесено: системність визначення цілей (наукова обґрунтованість, реалістичність, наявність чітких формулювань, а також відповідних критеріїв для оцінки їх досягнення); обрання приватного партнера на конкурентній основі (термін дії будь-якого рішення щодо визначення приватного партнера повинен апіорі обмежуватися надходженням більш вигідної пропозиції від іншого приватного партнера); прозорість бюджетних видатків та надходжень (забезпечує корупційну стійкість механізмів ДПП); конструктивність (спрямованість відносин у рамках ДПП не на конфронтацію, а на конструктивне співробітництво з метою забезпечення синергетичного ефекту). Розкрито роль державної антикорупційної політики у процесах державотворення.

3. Класифіковано моделі державної антикорупційної політики, які застосовуються в системі державного управління. За критерієм концептуальності вони поділяються на тоталітарну (системний контроль за поведінкою посадовців і жорстку реакцію держави на будь-які прояви відхилень поведінки від установлених норм (писаних і неписаних), авторитарну (вибіркова відповідальність, яка реалізується згідно з указівками «керівника», а кар'єрне просування посадовця на вищі рівні державної влади гарантує йому імунітет недоторканності), олігархічну (діє принцип відповідальності «свій – чужий»), ліберальну (відсутність відповідальності і покарання за корупційні правопорушення, всюдозволеність) та правову демократичну (гарантування рівності перед законом, громадський контроль за діяльністю органів державної влади, забезпечення відповідності рівня владних повноважень ступеню відповідальності, налагодження і підтримка дієвого діалогу з громадськістю та формування пріоритетів боротьби із корупцією); за критерієм історико-географічного коду держави – на західноєвропейську (негативне сприйняття корупції та ставлення громадськості до неї як до аномального явища), азійську (запровадження державою тотального контролю над усіма сферами суспільного життя), африканську (характеризується заходами, спрямованими на «придушення» демократії та використання демократичних процедур як прикриття для монополізації і примітивізації економіки в інтересах олігархічних кланів) та латиноамериканську (наявність потужних тіншових та кримінальних секторів економіки, які зрощуються з системою органів державної влади, що унеможливорює ефективну боротьбу із корупційними мережами); за критерієм корупційної взаємодії в ієрархічних

системах – на моделі «батога та пряника» (використовується переважно в західних країнах та полягає в поєднанні довготривалих, дорогих та позбавлених швидкого ефекту програм профілактики корупційної поведінки з відносно «м'якими» заходами примусу за незначні діяння та максимально жорсткими покараннями (в тому числі тривале позбавлення волі) за серйозні корупційні злочини), «тотальної війни» (притаманна країнам Сходу та Азії та передбачає поєднання вкрай жорстоких заходів придушення будь-яких проявів корупції з наміром створити ідеологічну основу неприйнятності корупції в суспільстві) та «псевдо ліберальну» (характерна для держав, що перебувають на етапі розвитку, на якому корупція розглядається як природне економічне явище, що необхідно контролювати лише за допомогою певних заходів, не даючи їй змоги перевищити рівень, до досягнення якого ринкові механізми здатні самостійно обмежувати рівень корупції в суспільстві).

Визначено, що в Україні функціонує олігархічна антикорупційна модель, у межах якої корумповані бюрократичні структури існують в умовах непрозорості, нечіткої визначеності відповідальності і звітності, внаслідок чого посадові особи використовують державний механізм як інструмент для досягнення приватних інтересів, що зумовлює віддалення державного апарату від суспільства.

4. З'ясовано, що в умовах розвитку постіндустріального суспільства реалізація державної антикорупційної політики має певну специфіку, зумовлену такими факторами, як розвиток «економіки знань», високий рівень суспільного добробуту, швидкість отримання інформації, високі технологічні досягнення, здешевлення інноваційних технологій за рахунок створення конкурентного бізнес-середовища.

Наголошено, що формування нової мотиваційно-ціннісної матриці характеризується критично зростаючою сферою ірраціональних благ та потреб людини, що зумовлює зміну структури суспільства та індивідуальної свідомості. За таких умов загострюються питання майнової та соціальної нерівності, зміни сутності та цінності службової ієрархії, суспільного розшарування між тими, хто досяг високого рівня добробуту, й тими, хто тільки прагне отримати матеріальні блага. Це призводить до формування особливої моделі корупційних відносин – корупційних мереж, що відтворюються та розвиваються на рівні неформальних соціальних зв'язків, не мають чіткої структури і ієрархії, яка проявляє себе на різних рівнях і у сферах публічно-правової організації суспільства й спрямована на деформацію політичних та юридичних інститутів, використання їх владно-правових, інформаційних, організаційних й інших ресурсів для задоволення корисливих особистих, корпоративних і групових інтересів.

У той же час становлення постіндустріального суспільства завдяки технологічним та інноваційним досягненням підвищує можливості щодо напрямів удосконалення державної антикорупційної політики шляхом підвищення прозорості, забезпечення добросовісності та цілісності, а також створення систем звітності і відповідальності.

5. На основі аналізу сучасного стану державної антикорупційної політики стверджується, що головною перешкодою в досягненні прогресу щодо її реалізації є інституційні викривлення антикорупційної системи, обтяжені недосконалою нормативно-правовою базою, що призводить до формування сприятливого середовища для розростання корупції в усіх сферах суспільного життя.

Встановлено, що для сучасної інституційної антикорупційної системи, яка складається із Національного антикорупційного бюро (оперативно-розшукові дії в рамках кримінальних проваджень), Національного агентства з питань запобігання корупції

(вживає превентивних заходів), Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (прокурорські функції) характерними є дублювання та нерегульованість функцій, відсутність належної координації, що уможливує виникнення інституційних конфліктів і боротьби один проти одного. Основними пріоритетами у діяльності зазначених інституцій має бути ресурсний потенціал та незалежність у прийнятті рішень.

6. Визначено напрями вдосконалення державної антикорупційної політики, які передбачають: формування на початковому етапі довіри до дій влади з боку суспільства, що вимагає прийняття та реалізації політики повної нетерпимості до корупції, боротьбу з олігархами і корумпованими чиновниками як символами корупції; забезпечення наявності сильної політичної волі щодо реалізації заходів державної антикорупційної політики; тотальний наступ на корупцію, що передбачає вжиття ґрунтовних заходів антикорупційної політики; залучення нових кадрів, що вимагає розробки заходів щодо їх забезпечення відповідною заробітною платою та бонусами за успіхи в роботі; обмеження ролі держави, що включає проведення прозорої приватизації, дерегуляції та податкової реформи; підвищення якості законів; прийняття нестандартних рішень, що, насамперед, пов'язується із звільненням корупціонерів на умовах виплати штрафу; об'єднання і тісної взаємодії, що означає єдність зусиль та співпрацю між ключовими політичними фігурами, відповідальними за вжиття антикорупційних заходів; використання технологічних досягнень, що приведе до зменшення кількості особистих контактів громадян із чиновниками, підвищення стандартів прозорості та ефективного моніторингу якості надання державних послуг; адаптацію міжнародного досвіду до національних умов, що передбачає врахування не тільки успішних зарубіжних антикорупційних практик, а й випадків невдалих антикорупційних кампаній; здійснення стратегічної комунікації, що передбачає започаткування і популяризацію громадських слухань, присвячених проблемам реалізації державної антикорупційної політики в різних сферах суспільного життя.

Анотація

У магістерській роботі досліджено особливості та сутність реалізації державної антикорупційної політики в постіндустріальному суспільстві, встановлено зв'язок між поняттями «антикорупційна діяльність» та «протидія корупції», доведено, що «запобігання» є напрямом протидії корупції, встановлено відсутність єдиного підходу до визначення поняття «державна антикорупційна політика» в нормативно-правових актах.

Встановлено, що на сучасному етапі суспільного розвитку корупція стає серйозним стримуючим фактором, що значно уповільнює соціальні, економічні та політичні трансформації. Нині в Україні корупцію називають однією з найбільш суттєвих загроз національній безпеці.

Доведено, що в українському суспільстві чітко усвідомлюється неможливість досягнення мети сталого розвитку, впровадження європейських стандартів життя та виходу на провідні позиції у світі без використання ефективних механізмів протидії корупції.

Зроблено аналіз моделей та теоретичних основ державної антикорупційної політики, що дало змогу обґрунтувати та виявити деструктивні явища, які зумовлені розвитком корупції в структурах державної влади.

Доведено, що «економіка знань» зумовлює необхідність удосконалення існуючих моделей державної антикорупційної політики та змінює сутність корупційних злочинів. Доведено негативний вплив корупції на становлення «економіки знань» на основі порівняння значень індексу економіки знань та індексу сприйняття корупції. В контексті постіндустріального розвитку суспільства запропоновано додаткові принципи державної антикорупційної політики.

На основі періодизації досвіду формування інституційної та нормативно-правової систем державної антикорупційної політики та дослідження міжнародного досвіду стосовно забезпечення умов ефективної роботи антикорупційних органів визначено напрями вдосконалення державної антикорупційної політики.

Обґрунтовано сутність та особливості реалізації державної антикорупційної політики з урахуванням специфіки проявів і масштабів впливу корупції як негативного соціального явища на процес становлення постіндустріального суспільства, а також у визначенні напрямів удосконалення державної антикорупційної політики в Україні.

Ключові слова: запобігання корупції, протидія корупції, корупція, постіндустріальне суспільство, антикорупційна політика, антикорупційна модель, напрями вдосконалення, корупційні мережі.

Annotation

In the master's thesis the features and essence of realization of state anti-corruption policy in the post-industrial society were investigated, the connection between the concepts of «anti-corruption activity» and «counteraction to corruption» was established, it was proved that «prevention» is the direction of counteraction to corruption, the lack of a unified approach to the definition of «state anti-corruption policy» in normative-legal acts.

It is established that at the present stage of social development corruption becomes a serious restraining factor, which considerably slows down social, economic and political transformations. Currently, corruption in Ukraine is called one of the most significant threats to national security.

It is proved that the Ukrainian society is clearly aware of the inability to achieve the goal of sustainable development, the introduction of European standards of life and the emergence of leading positions in the world without the use of effective mechanisms to counter corruption.

An analysis of the models and theoretical foundations of the state anti-corruption policy has been made, which enabled to substantiate and identify the destructive phenomena that are caused by the development of corruption in the structures of state power.

It has been proved that the «knowledge economy» necessitates the improvement of existing models of state anti-corruption policy and changes the nature of corruption crimes. The negative influence of corruption on the formation of a «knowledge economy» is proved on the basis of comparing the values of the index of knowledge economy and the corruption perception index. In the context of post-industrial development of society, additional principles of state anti-corruption policy are proposed.

On the basis of the periodization of the experience of forming the institutional and regulatory systems of the state anti-corruption policy and the study of international experience regarding the provision of conditions for effective work of anti-corruption bodies, the directions of improvement of the state anti-corruption policy are determined.

The essence and peculiarities of realization of state anti-corruption policy are grounded taking into account the specifics of manifestations and scales of the influence of corruption as a negative social phenomenon on the process of formation of a post-industrial society, as well as in determining the directions of improvement of state anti-corruption policy in Ukraine.

Key words: corruption prevention, corruption, corruption, post-industrial society, anti-corruption policy, anti-corruption model, improvement directions, corruption networks.